

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán

Egész
Fél é
Negyedévre 1 frt 5

Hirdetések díja

□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyilttér sora 20 kr.

HÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői Iroda

és
kiadóhivatal:

CIRNER és LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova úgy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Nemzeti siker.

Amik ante festa birálatra vállalkoztak, hiába okoskodtak, hogy az ezredéves ünnepből ilyen meg amolyan felsülés és országos kudarc lesz, mert — úgy mondták — a nemzeti eszme nincs eléggé érvényre emelve, az egésznek rendezése egyoldalúan dinasztikus, a korona praeponderanciája háttérbe fogja szorítani a magyar államiság másikk főfaktorát stb. stb. Nincs igazuk; maguk sülték fel, akik azt jósolták.

A millenniumi program fényesen bevált. Az, hogy a koronázás évfordulóján a magyar szent koronát és annak rajongásig szerető viselőjét tették az egész ezredéves ünnep sor ragyogó csúcspontjává, semmit sem vonhatott le a millennium magyar nemzeti jellegéből. Sőt ellenkezőleg. A magyar szent korona és a legalkotmányosabb magyar király avatták igazán nemzeti ünnepé. A magyar nemzeti vonás lépten-nyomon oly erővel uralta az egésznek a lefolyását, hogy határozottan felülkerekedett — ha ugyan felülkerekedésről lehet szó ott, ahol nincs: mi fölé

kerekedni. Az eddigi ünnepek hosszú során nem volt semmi „udvari“ (a szó „bécsi“ értelmében), semmi „osztrák“, de még csak semmi „közös“ sem (a mennyiben azt annak előtte magyar szempontból perhorreszkálni szokták). Világra szóló fényes jubileum volt ez, melyet egy történelmi hivatású régi kultusz-nemzet: a magyar ült meg önállóan, királyával és a dinasztival teljes harmoniában.

A nemzeti jelleg oly hatalmasan domborodott ki, hogy nemcsak a magyar érzelmű felséges párt, hanem az uralkodó háznak kevés híján valamennyi tagját a legszorosabban belevontuk a mi örömmünepünkbe. A Habsburgokat a nemzeti dinasztia fényében látuk, ragyogni, ország-világ előtt szerepelni, s mint ilyentek, hogy ezennel fokozott szeretettel övezzük őket, mint ahogy ők e nagy alkalomkor fokozott bizalommal, tisztelettel és szimpátiával közeledtek mi hozzánk. Vajjon kell-e ennél igazibb nemzeti siker?

Mi újat, magasztalót, dicsőítőt mondjunk ő felsége június 8-iki beszédéről? Jó hatása egyszerűen leírhatatlan, mi-

ként ennek az egész napnak szemképráztató lefolyása. Így még habsburgi király nem szólt a magyar nemzethez. Vajjon ez nem jobb, nem üdvösebb, nem fölemelőbb-e, mint ha — Ugron Gábor tudja: miféle — speciális „nemzeti“ rendezéssel a figyelő külföld gáncsát, a korona hideg közönyét vagy éppen nehezitelését, a magunk — elégedetlenségét értük volna el?

De hiszen nincs ma az ellenzék körében ember, akinek meggyőződését hazafias szívét át nem hatná a lefolyt napok páratlan erkölcsi eredménye. Aki nem hiszi, olvassa el a június 7., 8. és 9-iki lapokat — a legkormányfalóbbakat sem véve ki. Midőn az elragadtatás szavaival konstatálják a nagy ünnep kifogástalan sikerét és páratlan jó hatását, többnyire hallgatólag, de elég érthetően elismerik — post festa — a Bánffy-kormány-
nak arra való rátermettségét, hogy oly magyar millenniumot rendezzen, amely minden ízében nemzeti diadalt jelent.

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök azzal eltörülhetetlenül beírta nevét a

TÁRCZA.

Ha sir a gyermek. . .

Csapások értek, nagy csapások,
Hogy megrendült a lelkem;
S a sors ha nekem vermet ázott,
Panaszt mégsem emeltem.
Elrejttem, hogy szívembe' jaj van,
S mosolyra nyíltak ajkaim:
Ne szánakozzék senki rajtam,
Ne lássa könnyem a Kain.

Ma is, ha éltem útja zordon
Tüskéken visz keresztül,
A sebeket hallgatva hordom
És ajkam meg se rezdül.
Csak egy, mitől szorongva félek,
A mi lever: egy gyöngé hang;
Mit sasok körme meg nem tépett,
Mégvérszi azt egy kis galamb.

Ha sir a gyermek, kis leányom,
Elhagy eröm, nyugalmam;
E hangtól menekülni vágyom,
Lelkembe' szörnyű harez van.
Legörnyeszt rövid földi létem
S egy képet látok mindenütt,
S megrendülök, mint kit sötétben
Egy láthatatlan kéz megűt.

Ha sir a gyermek, visszasír rá
Szívembe' minden bánat,
Fájó soháját mintha sírná
Közlegő bucsuzásnak.
Oh, míg lelkem e hangot hallja,
Ajkam vonaglik és remeg:
Mintha kis árvám bú siralma
Sírom felett csendülne meg!

Szabó Jenő.

A korona bélése.

A szent korona történetének rendkívül érdekes epizódját őriz emlékei közt Pórfi Ferenc udvari kalapos, a főváros egyik legelőkelőbb iparosa. A 67-diki koronázás előtt ugyanis az ő kezére bízták azt a fényes föl-
adatot, hogy a király fejéhez formálja a koronát, a mely akkor még V. Ferdinánd fejmértéke szerint volt kibélelve. Az utolsó pillanatban jutott eszébe valamelyik udvari embernek, hogy új bélést kell varratni a koronába, mert különben megeshetik, hogy a napvágás történelmi pillanatában belesüpped a király fejébe. Ez az aggodalom aztán megszállotta a felség egész környezetét, de már csak két-három hét volt hátra a koronázás napjáig, hát nem igen lehetett vesztegetni az időt. A főudvarmester bécsi embert akart hivatni, nehogy magyar iparosnak „megbizhatatlan“ keze érintse a szent ereklyét; a koronaőr, Károlyi György gróf azonban a saját kalaposát, Pórfi Ferencet ajánlotta. A király is úgy gondolkodott, hogy okvetlenül magyar iparost kell megtisztelni ezzel a munkával, mert a nemzet méltán nehez-
telne, ha idegen embert bízának meg vele.

Igy jutott Pórfi Ferenc ahhoz a tisztességhez, hogy az ő kedvéért kiemelték vas-pántos ládájából a koronát, sőt a kezébe is adták, hogy a király fejmértéke szerint kipárnázza a belsejét. Egy munkatársunk

meglátogatta ma az érdemes iparost, ki szíves készséggel mondotta el a huszonkilencz évvel ezelőtti történet dolgokat, amelyek munkás életének legkedvesebb emlékei.

Az ország nagyban készült már a koronázásra, amikor arra is gondolni kezdtek az udvarnál, hogy a Ferdinánd fejéhez idomított korona tulságosan nagy lesz az utódjának. Május hónapja is a vége felé hajlott már, amikor a váci-utcai bolt előtt megállott egy udvari kocsi s a lakáj, aki a kocsis mellett ült, átadta Károlyi György grófnak azt a üzenetét, hogy Pórfi menjen föl azonnal a királyi palotába. A meglepett iparosnak arra is alig került ideje, hogy feketébe öltözzék.

Amint a palotába ért, egyenesen a király elé vezették s a főudvarmester megmagyarázta neki, hogy voltaképpen miért is hívták. Meg kellett mérnie a király fejéből, hogy aztán e mérték szerint kibélelje a koronát. Ott volt Károlyi György is, aki barátságos szavakkal biztatta a nagy tisztességtől könyekig meghatott fiatal embert, hogy siessen a dolgával, mert minden perczre szüksége lehet. De előbb el kellett hozatni a boltból a komformatórt, a fejmértéke masinát, mert az udvari szolgálta elfelejtette megmondani a kalaposnak, hogy ő exellenziája, a koronaőr, miért hivatja olyan hirtelen.

A mértékvételen hamar tulesett Pórfi,

magyar történelemben. Beírta annak a nagy királynak neve mellé, akit az egész dinasztiaival együtt ő hozott anyyira közel a magyarok szívéhez, hogy korona és nemzet a második ezerév küszöbén megülhetik tökéletes összhangjuk. teljes, végérvényes egyetértésük fenséges apoteózisát.

Királyi szavak.

A június 8-iki ünnepélyek legkimagaslóbb eseménye a trónteremben folyt le, egész nemzeti életünket visszatükröző, közjogilag legfontosabb aktusa ezredéves ünnepünknek e teremben hangzott el. Egész terjedelmében közöljük itt felséges királyunk beszédét, Szilágyi Dezső képviselőházi elnök remek hódoló beszédét, hadd vessen ezeket minden magyar ember szívébe. Szilágyi Dezső beszéde a következőképen hangzott:

Felséges császár és apostoli király!
Legkegyelmesebb urunk!

Huszonkilencedik évfordulója annak, hogy Felséged magyar birodalmának országgyűlése örömben és reményben állott a trón előtt és Felségedet mint megkoronázott királyt üdvözölte.

A mai napon hálattal szívvel jelentünk meg Felséged előtt. Megjelentünk, hogy kifejezzük hálás hódolatunkat a ma hatályba lépett törvény szentesítéseért és az abba foglalt királyi nyilatkozatért, melynek visszhangja milliók és milliók hálás szívéből és ajkáról száll föl a trónszármolyához.

Az a márvány, melybe e törvény beleszerve, elmálhatik: de soha ki nem apad a nemzet szívéből az erkölcsi erőnek az a forrása, melyet e fejedelmi nyilatkozat falkasztott, melyből a legkesőbb nemzedékek nagy és nehéz napokban is lelkesedést fognak meríteni.

Felkísértük a koronát is e nagy alkalomra, hogy arra rámutatva tanubizonyosságot tegyünk, hogy az Felségedet nemcsak jog szerint illeti meg, hanem fejedelmi erényei-

nél fogva is, amelyekkel e korszakot betöltötte.

Vegye Felséged kegyesen hálás hódolatát annak a nemzetnek, mely a koronát és az alkotmányosságot soha elválasztani nem tudta.

Midőn Felségedet, oldalán a királynéval, akit e nemzetnek soha nem szűnő hálája és kegyelele környez, királyi házuk fenséges tagjainak közepette, mint emlékeink és örömeink osztályosát és jövő törekvéseink vezérét megjelenni láttuk:

midőn azokból a királyságokból és országokból, melyekkel Felséged uralkodóháza alatt kapcsolatban vagyunk, a kormány és számosan a törvényhozó testület köréből ünnepünkön jelenlétükkel megtisztelték és barátságos érzelmeiket kifejezték:

midőn a szövetséges és barátságos államok üdvözlétüket és jó kívánságaikat küldötték és rokonszenveket nyilvánítottak Felséged előtt:

lelkünkben fölébrednek a multnak dicsőséges képei és érezzük, hogy erős a király és a nemzet, midőn érzésben és törekvésekben egybe van olvadva.

Áthatva attól a tudattól, hogy csak az a nemzet számíthat hosszú fennmaradásra, mely kegyelettel tekint vissza őseire és megsziveli ama nagy tanulságokat, melyeket a Gondviselés irt be történetébe: mi ezer éves fennállásunk megünneplésénél a jövő útjait a mult tapasztalatai világával vizsgáljuk meg.

E megünneplésre a koronázás évfordulóját választottuk; király és nemzet e napon egyesültek egy oly törekvésben, melyben mind a kettő rendületlenül megmaradva, az egységes magyar állam, annak alkotmányos függetlensége és ősi szabadságai, a magyar nemzet oszthatatlan egysége és a magyar államnak az uralkodóház közösségén alapuló kapcsolata Felséged többi királyságaival és országaival beláthatatlan időkre biztosítva van.

Felséges urunk! Mi mindezekben a mult-

ból örökölt és a jövőben változatlanul fentartandó alapjait látjuk politikánkban. Nem egyszeri megfontolás, nem egy alkotás hozta létre mindezeket; a föllendülés és hanyatlás váltakozó korszakaiban folytonosan működő erőknél és súlyos tapasztalások árán elért tanulságoknak eredményei mindezek. Ha azok bármelyikétől időről-időre eltérés történt, a királynak bölcsessége és a nemzetnek nyugodt ítéllete fölismerve a trónnak és a hazának elválaszthatlan érdekeit és sorsát, visszatértek ezekre az alapokra.

Ez átörökölt alapoknak föntartása, azok követelményeinek intézményekben minél hitebb megvalósítása és rendíthetlenné tétele nemcsak törvények által, hanem az azokhoz fűződő ragaszkodás erejénél fogva is: ez az a föladat, melyben király és nemzet ama nagy napon egyesültek.

Mint a magyar állam egysége, épp oly sérthetetlen az a történet által szentesített viszony, amely Magyarországot és társországait egy állami közösséggé összefűzi és a társországok alkotmányos különállása, autonóm jogai, külön területe és politikai nemzetisége.

Századok tapasztalása mutatja, hogy e földön csak egy erős és egységes állam képes föladatainak megfelelni. Az állam és a politikai nemzet egysége föntartó erő. Sem ez, sem a hazafiság nem követelik a Magyarországon létező különböző nemzetiségek elenyészését; amit az megkíván, az abban áll, hogy hűséggel a magyar állam iránt mindenki törekvése a haza határain belül maradjon és munkájának és érzéseinek legnemesebb részét mindenki a haza érdekeinek és céljainak szentelje.

Mint a magyar nemzet politikai egysége, oly sérthetetlen a faj- és valláskülömbőség nélküli egyenlőség, az egyéni és politikai jogok terén, és az igazságos és egyenletes részesedés az állami védelemben és az állami gondozás jótéteményeiben.

A mult dicsősége és szenvedései, az áldozatok és az elért eredmények, hazánk meg-

noha neki úgy rémlett, hogy egy egész évszázad mult el az alatt, amíg az ő profán keze a király homloka körül babrált. A felség megadással tűrte e műtétet s pompásan mulatott a fiatal iparos elfoglaltságán, aki csak nagy bátorisra mert hozzányúlni a fejéhez.

Pórfi máig is őrzi még a király fejmértékét és a kemény papirosból kivágott mintát, amelyet a komformatör kis ábrája után egészített ki természetes nagyságra. Ez a minta csekély eltéréssel tökéletes kerületet mutat. Az egész perifériája 56, hosszúsága 20, szélessége pedig 15 centiméter.

A mértékvétel után következett a nagyobb munka: a korona kibélelése. A régi belés, a melyet még Ferdinánd király varratott, közönséges piros selyem volt s alája nem raktak semmit, mert különben rá sem fért volna fejére a korona, amelynek pedig 65 centiméter a belső kerülete. Ferencz József király fejbősége, tudjuk, 56 centiméter s így az új belés alá valóságos bársonypárnát kellett tenni, hogy kitöltse a hézagot. Pórfi úgy oldotta meg komplikált föladatát, hogy keskeny peremű kalapot készített posztóból s a tetejét bevonta aranybrokáttal, a melyet egyenesen erre a célra szöttek. Ez az aranybrokát látszik ki most is a korona abroncsai közül, míg a tulajdonképp való belés a kalap belsejére van ráragasztva. A

kalapot külön kis gépekkel kellett rászorítani a koronára, mert rávarrni nem lehetett.

A koronázás előtt való napon, június 7-én, megint udvari kocsin állott a Pórfi Ferencz boltja elé. Sürgősen hívták ismét a királyi palotába. A felséges ur ugyanis próbaképpen fejére illesztette a koronát s az az aggodalom támadt, hogy a mikor majd a napvágást csinálja, bősége miatt lecsúszik a fejéről, a mit az egybesereglett nép bizonyára rossz ómennek magyarázna. Azt kívánta tehát a kalapostól, hogy akasszon rá vékony arany álladót, a melylyel odaszoríthatná az állához.

— Az lehetetlen, felséges uram, mondotta Pórfi egész bátorsággal. A koronához nem illenek az álladók, de különben sincs rá semmi szükség, mert a korona négy vám föntöt nyom, tehát olyan nehéz, hogy le nem eshetik felséged fejéről.

— Ha úgy gondolja... szólt a király s elfogadta a szakértői véleményt.

A napvágás, mint a történetben is megvagyunk írva, pompásan sikerült s a korona meg se mozdult a király fején.

A főudvarmester számlát kért a munkáról, de a derék iparos azt felelte neki, hogy boldognak érzi magát, amiért szolgálatára lehetett a királynak s magyar ember az ilyen szolgálatért nem fogad el pénzt. Csakhogy a magyar király sem fogad el ingyen semmit. Károlyi György gróf azzal a hírrel lepte

meg a kalaposát, hogy kitüntetésre ajánlották s meg is kapja nemsokára a Ferencz József rend keresztjét.

Pórfi halálra rémült ettől a hírtől s az ő rémülete alaposan megijesztette a koronaórt is, ki egészen más hatásra számított.

— Hát aztán nem is örül neki, Pórfi? mondotta csodálkozva a gróf.

— Megbocsásson excellenciád, de nem fogadhatom el azt a kitüntetést. Hiszen méltóztatik tudni, hogy honvédt voltam, jó magyar hazafi vagyok s e mellett kezdő iparos, a kit ebben a németgyűlölő világban tönkre tenne az ordó. Kérve-kérem excellenciádat, segítsen rajtam, hogy ne tüntessenek ki.

A gróft bántotta egy kissé ez az őszinte szó s figyelmeztette Pórfit, hogy aki egyszer rendjelet visszautasítja, soha többé nem várhat udvari kitüntetést.

— Nem várok soha, csak most meg ne kapjam, mondotta becsületos nyíltsággal a fiatal iparos.

A rendjel csakugyan elmaradt, de a jó király azért talált rá módot, hogy meghálálja az egyszerű magyar mesterember fáradságát. Pórfi egy hét mulva drágaköves mellűt és aranyból vert dohányszelenczét kapott ajándékkul ő felségétől s hozzá egy rendkívül szíves hangú köszönő levelet, a melyet most meg is büszkén mutogat.

(Bp. H.)

szentelt földje és azok a politikai kincsek, amelyek történetünkben föl vannak halmozva, az egész magyar politikai nemzet műve, érdeme és tulajdona, mindazoké, kik, hű szívvel a haza iránt, küzdöttek és szenvedtek.

Amint közös a múlt és annak eredményei: úgy mindnyájunkat illetnek a jövő nagy kötelességei és munkája, míg hazának és hazaszeretetének a földön értelme lesz.

A történet hagyta ránk azt a kapcsolatot, mely az uralkodóház közösségén alapul és amely a magyar államot felséged többi országaival összeköti. Századok alatt alakult meg ez a viszony és midőn egy katasztrófa után Szent István birodalma három darabra széttört, az állam és a nemzet egysége eme kapcsolat mellett lőn újra helyreállítva.

A jelenkor alakulásai mutatják, hogy erre a kapcsolatra épp oly szükség van ma, mint volt valaha a letűnt századok folyama alatt; mert az erőnek és biztosságának forrása nagy és maradandó érdekek sikeres védelmének és érvényesítésének biztosítéka a monarchia mindkét államára nevezve.

Az osztrák-magyar monarchia hatalmat mindkét állam erejéből meríti. Az együttes erő biztosítja számunkra a béke áldásait és adja meg az igazi súlyt a nemzetközi helyzetben. Ezért mindkét állam érdeke az, hogy az osztrák-magyar monarchia ne csak szilárd és erős legyen, de ezt a meggyőződést mindenütt föl is keltse. Így lesz állása erős és szövetsége értékes. Meghajlunk a múlt eme tanulságai előtt és midőn a jövő feladatait átgondoljuk, számot vetünk helyzetünkkel és erőnkkel; önértettel, de veremeség és elbizakodás nélkül lépünk át a határon, melyet ünneplésünk a múlt és jövő közé von.

Mi a múlt nemzetek közösségében és nagy versenyének közepette élünk. Fejlődésben lépést kell velük tartani. Jól tudjuk, megpróbáltatások, nagy és nem lankadó erőfeszítések várnak ránk. Politikai és társadalmi kérdések, melyek másutt már is válságokkal fenyegetnek, nálunk is előtérbe fognak tolni. Mint történetünk eddigi folyamán, jövőben is készségesen elfogadjuk a polgárosodás nemes és megérlelt vívmányait: de ragaszkodunk államunk nagy történelmi alapjaihoz és ápolni fogunk minden föntartó erőt, melyre a múlt tapasztalása rámutat.

Ily föntartó erő: a ragaszkodás a trónhoz és az uralkodóházhoz, mely a nemzet minden rétegében és erővel él, mely abból a meggyőződésből fakad, hogy az uralkodóház és a nemzet érdekét és sorsát, a haza és a király iránti hűséget szétválasztani soha sem lehet.

Soha meg ne gyengüljön ez az érzés szívünkben. Soha el ne homályosodjék ez a tudat elménkben. Maradjon ez hagyomány minden időközön át a királyi családban és a nemzetben egyaránt.

Midőn hódolatunkat a legmélyebb tisztelettel bemutatjuk, odaadó bizalommal aláztosan kerjük felségedet: legyen vezére törekvéseinknek.

A Mindenható különös kegyelmében részesíté a nemzetet, midőn adott egy oly királyt, ki az erők egyesítésének, a lelkesítésnek és mérséklésnek hatalmát bírja.

Buzgón imádkozunk a Gondviseléshez, vegye továbbra is oltalmába és tartsa meg felségedet a trónon minél hosszabb időközön át:

Eljén a király!

A beszéd után felhangzott éljenzés közben a trónemlévény első lépcsőfokára lépett

fel Bánffy Dezső báró miniszterelnök s átnyújtotta ő felségének a hódoló beszédre adandó válasz kéziratát. Csengő hangon olvasta fel a király ezt a választ:

Tisztelt Urak, Főrendek és Képviselők!
Kedvelt Hiveim!

Örömmel üdvözlöm kedvelt Magyarországom főrendeit és képviselőit itt egybegyűlve s köszönettel fogadva hódolatukat, hálát mondok az isteni gondviselésnek, mely megélnem engedte, hogy szeretett magyar nemzetemmel együtt ünnepehessem a magyar állam ezeréves fennállásának emlékét.

Ritka és megható e történelmi időszakot jelző ünnep, s midőn az egész ország átérzi annak nagy jelentőségét, emlékezzünk meg mindenekelőtt kegyelettel őseinkről, kiknek bölcsesége az Isten oltalma mellett oiztosította ez állam eddigi fennállását és merítsük a történelemből azt a hasznos tanúságot, hogy ez az ország csak akkor volt erős és virágzó, midőn fiai királyukhoz és vallásukhoz hiven ragaszkodva egymás közt testvéries egyetértésben éltek, de ellenkezőleg veszedelmek körnévezték akkor, midőn belső viszályok zsidbasztották életerejét.

De még arra is utal a történelem, hogy hálásan emlékezzék meg az ország azokról a szomszédjairól és azokról a nemzetekről, kik készségesen siettek az ország segítségére, különösen akkor, midőn a több mint száz éves idegen uralomtól való föl szabadulásáért küzdött s emlékezzék meg azokról a szomszédjairól is, kikkel az országot a jó- és balsors s őseink bölcsesége összefűzte, alakítva velük azt a monarchiát, melynek fönnállása e helyen európai szükség, melyet őseinktől örököelve, utódaimnak sértetlenül föntartani szent kötelességem és akaratom, amint azt mind a két állam saját érdeke is kívánja.

Hő óhajlásom azért, hogy ez a kapcsolás iránti érzék nemcsak ne lazuljon, hanem mindenkor sértetlen maradjon s hogy ez az érzék és rokonszeny kölcsönös legyen a monarchia mindkét államában s kölcsönös egyszersmind az a tudat is, hogy ez összetartozás alapján nemcsak jogai, hanem kötelességei is vannak mindkét félnek, amint ezt úgy a pragmatika-szankció, valamint az annak kifolyásaként teremtett mostani közjogi alap is bölcsen elrendeli, mely alapon az egész monarchia, de különösen szeretett Magyarországom oly örövendetesen fejlődött és fölvirágzott, a nélkül, hogy ez által veszélyeztetnék a magyar állam és a magyar politikai nemzetnek rendületlenül fenntartandó egysége s a különféle nemzetiségeknek az egységes állam és a törvények tisztelete melletti fejlődése, valamint amaz a történet s a törvények által szentesített viszony, mely Magyarországot társ-

országaival, azok külön autonóm jogainak fentartásával, összefűzi.

Ezer év az államok életében is hosszú idő. Fényes korszakok mellett sok viszontagság is érte ez idő alatt az országot, nagy katasztrófák következtek, melyek a nemzet lételét ismételve megsemmisüléssel fenyegették. A magyar nemzet lángoló haza- és szabadságszeretete, harci vitézsége s balsorsban tanusított szívós kitartása, az isteni gondviselés segítségével mindig leküzdötte a veszedelmeket, fényes tanúságát adva eképpen életerejének s államfenntartó képességének.

Ez ünnepies pillanatban elismeréssel kell, hogy emlékezzem meg a magyar nemzetnek e kiváló tulajdonságairól, és hő óhajlásom, hogy a jövő századok végtelen folyamán a nemzetet egyetértésben királyával mindig az igazi hazaszeretet szövéténeke vezérelje s a béke áldása közepette is higgadt, a körülményeket és létező viszonyokat számba vevő megfontolással biztosítsa az állami élet nyugodt fejlődését és fölvirágzását.

Mértékadó szerep jut a haza sorsának intézésénél az országgyűlésnek; azért hő óhajlásom az is, hogy az országgyűlés mindkét házában minden egyes tagja is áthatva hivatásától, valamint attól a tudattól, hogy ebbeli állásával nemcsak különös jogok, hanem kötelességek is összekötvék az ország irányában, mely a törvényhozástól anyagi és szellemi jólétének gondozását és előmozdítását méltán várja, szorgalom és hasznos munka által e várakozásnak megfelelni igyekezzék, mely működésében teljesen összhangzó támogatásomra és kegyelmemre mindenkor számíthat.

S e nemes feladatot kölcsönös bizalommal és közös erővel teljesítve, valósulni fog a mai ünnepies ülésükben hirdetett kegyeletos törvényben foglalt ama kijelentés, hogy „szilárd alapjai ezek annak az áldásos összhangnak, a melynek ereje a jövő századok biztos haladásának is zálogát képezi.“ Adja az Ég, hogy úgy legyen, most és mindenkor!

Általános volt a vélekedés, hogy a rokonszeny és bizalom ily melegével három évszázad óta már soha nem beszéltek a trónról a magyar nemzethez. A királyi válasz egyes részei, a nemzet multjából levont tanulságok, az „őseink“-re való hivatkozás, legkivált pedig a nemzet haza- és szabadságszeretetének dicsőítése a lelkesedés páratlanul zajos kitöréseire nyújtottak alkalmat. A főrendek és képviselők kalpagiaikat lengették s a hosszas éljenzés miatt a királynak nem egyszer szünetet kellett tartania beszédében.

A Bethlen-kollégium előjáróságának szózata.

(Vége.)

Ugyanezt teszi az I. Ferencz császár és király által 1818-ban Marosvásárhelyt kiadott transcriptionalis kiadvány, mely az Enyeden lévő Bethlen-kollégiumot az alapító-

tól öröklött összes birtokaiban és jogaiban megerősíti, mert az alapító levelet s így az alapítványt is minden tekintetben kifogástalannak s a jogszerűség minden kellekeivel ellátottnak ítélte, „Communi Justitia et aequitate suadente.“

Ha tehát a fejedelemlen és az országos rendeknek sem volt, nem lehetett joguk avagy csak arra is, hogy a Bethlen Gábor által adományozott birtokrészek valamelyikét (ha mindjárt alkalmasabb birtokrészszel is) egyoldalulag, a kollégium előjáróságának beleegyezése nélkül kicseréljék, ha Mária Theresia és I. Ferencz ismételt elismerték a Bethlen-kollégium tulajdonjogának és alapítványának sérthetlenségét: vajjon nem joggal vethetjük-e fel a kérdést: elvonható-e a főiskola jövedelmének bármely jelentéktelen része is a kollégium használatából? és a kollégiumnak akár gymnasia, akár theologia-akadémiája megszüntethető-e egyoldalú határozattal?!

És a főtiszteletű Egyházkerületet kérdezzük: vajjon a Bethlen-kollégium Előjáróságának nem éppen abban áll-e legelső kötelessége, hogy a gondjaira bízott főiskola jogait és érdekeit, bármely irányból jövő agressziókkal szemben, a törvény által megengedhető minden eszközzel megvédelmezni, az alapító fejedelem által reá ruházott és az országos törvény által szentesített jogok élvezetében a főiskolát megőrizni s ez által a reá bízott feladatok betöltését lehetővé tenni minden erejéből törekedjék?

Nem e mellett volna-e avagy csak az alapítványok sérthetlenségének minden időkben respektált elve, az alapítók intencióinak tisztelete is? Vajjon mit mondanának a testvér-kollégiumok előjáróságai, ha, éppen csak oly jogon, tőlük is követelni kezdené az igazgató-tanács azt a jövedelmet, melyet előbb theologia fenntartására fordítottak?!

Mihelyt Enyedre szabad kezet nyerne az igazgató-tanács: a többi intézetekhez és alapítványokhoz is megnyílnék számára az út.

3. E kötelességet főiskolánk előjárósága a múltban is egy értelemmel teljesítette mindig, valahányszor szükség volt reá.

Teljesítette 1852-ben, midőn nagyobb részben a Bethlen-főiskola költségén fenntartandó theol. seminarium székhelyül K o l o z s v á r t nézték vala ki némelyek;

teljesítette akkor, amikor a kényszerhelyzet folytán i d e i g l e n e s e n K o l o z s v á r t székelő papnevelő intézetet egyenesen Enyederől kormányozta, a mint erről egyebek között jegyzőkönyvei és pecsétje, illetőleg az ezzel kiadatott bizonyítványok is tanuszkodnak;

teljesítette 1874-ben, midőn az egyházkerületi gyűlésen indítványt tétetett, hogy „az enyedi theol. seminarium tanáraival és hallgatóival (!) együtt tétessék át Kolozsvárra“;

teljesítette 1889-ben, midőn a Kolozsvárt felállítandó theol. akadémia fenntartására a Bethlen-főiskola jövedelmének „f ö l ö s l e g é t“ óhajtott igénybe venni;

teljesítette 1893-ban, midőn főiskolánk előjárósága „öröklött kötelességének“ ismerte „nyílt, őszinte és elhatározott védelmére kelni azon kollégium integritásának, melynek, az alapító fejedelem akarata, az egyház és ország törvényei szerint, egyik elsőrangú rendelkezése, hogy a theol. akadémiát kebelében fenntartsa“.

Főiskolánk előjárósága ez alkalommal szintén e kötelességét teljesíti. Teljesíti nem csupán azért, mert a nagy alapító intencióhoz

és e főiskola multjához nem akar hűtellen lenni, hanem azért is, mert erősen meg van győződve a felől, hogy a Bethlen-főiskola theol. akadémiájának megszüntetését ez idő szerint egyetlen körülmény sem javálja, sőt inkább minden ok a mellett szól, hogy működését megbénítani, vagy éppen meggátolni nem tanácsos.

E meggyőződésünket nem akarjuk e helyen bővebben felfejteni. Csupán egy dologra bátorkodunk felhívni a főtiszteletű egyházkerület figyelmét.

A Mltg. Ig. tanács határozati javaslata a tanári állomások betöltését nagyenyedi főiskolánknál „célészertnek s így szükségesnek sem tartja“. Miért? Erre a kérdésre a javaslatnak főleg VI. pontja adja meg a feleletet, midőn ezeket mondja:

„A protestantizmusnak az éltető és fenntartó elemét képező szabad szellemű papnevelésben, az iránynak, képzésnek és az egészet átható megelevenítő szellemnek az e g y s é g e az egyházkerületnek elsőrendű szükséglete, amely szükségletnek az életműködését már megkezdett és a királyi egyetemmel kapcsolatban álló kolozsvári theologiai fakultás minden tekintetben megfelel.“

Előjáróságunk is teljesen át van hatva azon meggyőződéstől, hogy „a szabad szellemű papnevelés“ a protestantizmus „éltető és fenntartó elemét“ képezi; azt is készséggel elismerjük, hogy a „szabad szellemű papnevelésben“ az irány egysége, a képzés egysége, a vezetés egysége és az egészet megelevenítő szellem egysége első rangú szükséglet; de nem az egyházkerületnek, a mint a javaslat állítja, hanem magának a papnevelő intézetnek elsőrendű szükséglete. Mi is a szabad szellemű papnevelésnek vagyunk hívei és barátai, mert ez felel meg a valódi protestantizmus követelményeinek és erdélyi egyházkerületünk századokon át kifejtett „szellemi irányzatának“. De hát a szabad szellemű papnevelés ellen vétett-e valaha főiskolánk theológiája?

Merné-e valaki az Enyeden képzett újabb papi nemzedékből, szívére tett kézzel, állítani, hogy ott az utóbbi három és fél évtized alatt a papnevelés nem volt szabad szellemű? Alig hihető. Nincs olyan elkésredett ellensége Enyednek, aki ezt jó lelkiismerettel állíthatná akár az egyházi, akár az elfogulatlan világi körökből.

A Bethlen-kollégium és ennek theologiai akadémiaja mellett a régebbi és közelmúlt egyaránt tanubizonyosságot teszen. Akadémiánk volt a szabad szellemű papképzésnek nem csak hű munkása, hanem zászlóvivője; az irány egysége, a képzés egysége, a vezetés egysége, az egészet átható és megelevenítő szellem egysége, melyekre az ig. tanácsi javaslat oly nagy súlyt helyez, a mi főiskolánk theologiai akadémiajában sohasem hiányzott; és ha az ig. tanácsi javaslat mégis éppen ezek érdekében akarja az elsőbbséget a kolozsvári theol. fakultás részére igényelni, bátorkodunk még egyszer megjegyezni, hogy akadémiánk a nem dicsőtelen multat állíthatja tanuságul. Azt pedig, hogy az a sokféle egység, melyet az ig. tanácsi javaslat hirdet és követel, a kolozsvári theol. fakultás kebelében immár mind megvolna, vagy ha nincs, de a jövőre biztosítva van: határozottan elszietett állításnak kell itélnünk. Az egység a fejlődés processzusában nem a kezdő pontot jelöli; a kolozsvári theol. fakultás csak most kezdi működését s hogy milyen lesz iránya: azt

egy ig. tanácsi javaslat sem mondhatja meg, valamint azt sem döntheti el, ha a theol. tudományokat vajjon nagyobb mértékkel fogja-e mérni, mint theol. akadémiánk tevé.

Még van egy kérdésünk. Miért kellene a Bethlen-kollégium szervezetét éppen most, az ezeréves Magyarország magasztos örömnepén, megbontani? Miért kellene nemzetünk dicső nagyjainak, a magyar szabadság és azzal karöltve haladó protestantizmus hőseinek, s köztük a legdicsőbbnek, Bethlen Gábornak századokon át kipróbált alkotásaira fölemelnünk a romboló kezet?!, amikor méltó önértéssel hivatkozunk a multa, amikor kétszeresen kötelességünkké váli, nemcsak megőrizni, hanem éppen tovább fejleszteni a multak vívmányait?! Miért ne folytatná Bethlen Gábor fejedelem kollégiuma tovább is magasztos elhivatását csonkítatlanul, teljes erőben itt az ország egyik legexponáltabb, nemzetiségi áramlaktól leginkább estromolt helyén?! . . . Talán már nem is oly magasztos a papi elhivatás, mint régen volt? Talán két testvér nem tudna osztolni a szent örökségen? Valamelyik elnéptelenednek?! . . . Építsük csak az Ur házat először ott, ahol az igehirdető apostolok lakoznak; tisztsítsuk meg az „élet kenyérét“ és „élet vizét“ papjainknak azzal, hogy „a mindennapi kenyeret“ biztossítsuk számukra!! javítsuk az egyházakat! Ezen kellett volna kezdeni a kolozsvári „Fakultás“ építését is; és akkor nem kellene éltető erejét az idősebb testvér házában keresnie.

Mindezeknél fogva atyafiságos tisztelettel és a legjogosabb bizalommal fordulunk egyházkerületünk minden tagjaihoz azzal a kéréssel, hogy méltóztassék a mult évben tartott rendes közgyűlés, akadémiánk megüresedett tanszékeinek betöltésére vonatkozó, határozatát fenntartani, a választást elrendelni és ez által lehetővé tenni, hogy főiskolánk előjárósága és tanári kara ne legyen továbbra is kénytelen nyugodt munkára fordítható ereje egy részét a főiskola folyton támadott jogai és fenyegetett érdekei védelmében fogyasztani.

Bizunk — mert biznunk kell — abban, hogy az annyi küzdelem után, egyhangulag hozott mult évi békés és főiskolánk jogait, érdekeit méltányló határozatot a főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés saját törvényhozói méltósága érdekében sem fogja érvényen kívül helyezni s ez által főiskolánk előjáróságát továbbra is a keserű, de teljesen jogos önvédelmi harcra kényszeríteni, az egyházkerületet az egyetértés, a béke üdvös munkájától megfosztani.

Isten nevében, ugy legyen!!

A Bethlen-kollégium Előjáróságának N. Enyeden, 1896. május 28-án tartott üléséből.

Zeyk Dániel,
fögondnok.
Fogarasi Béla,
jegyző.

Vegyes hírek.

— **A királyi kegyelem** áldását megérezte városunk négy önkénytelen lakója is. A 149 elítelt közül — kiknek Ő Felsége a millennium alkalmából megkegyelmezett — négyen, u. m.: Niederholzer Antal, Gerebesán Lázár, Kanyuk István, Oprea György surdu, a nagyenyedi fegyházban ülték le büntetésüket. Folyó hó 7-én d. u. 4 órakor kapta kezeihez Róder Antal — az igazgató távollétében az intézet vezetője — a sürgönyt, mely fennti négy

elíteltnek azonnali szabadon bocsátását rendel el, és már 5 órakor délután e négy fegyencz az arany szabadság örömét élvezte. A helyettes igazgató nyomban a sürgöny vetele után magához kérette az illetők lelki pásztorait, majd maga elé vezettette a négy megkegyelmezettet és szép szavakban megmagyarázván nekik az őket ért rendkívüli kegyelmet, kijelenté előttük, hogy szabadok. Leleki pásztoraik szívre ható szép beszédei után a négy elítelt meghatóan, könyvek között mondott pár szóban köszönetet és az örvendés meglepetés hatása alatt hagyták el a fegyházat, örömmittan a nagy szerencsétől, mely őket pár perc előtt érte.

— **Zárünnepély.** A városi elemi és állami polgári leányiskolák e hó 12-én délután 3 órakor tartották meg zárünnepélyüket az ev. ref. templomban közönségünk nagy részvétele mellett. A gondnokság tagjai közül ott láttuk Gáspár János elnökön kívül: Szilágyi Farkas, Kovács Gyula, Szilágyi Gyula, Nagy Gyula, dr. Farnos Árpád gondnoksági tagokat, dr. Ebergenyi h. tanfelügyelőt, intelligenciánk számos tagját és a tantestületet teljes számban. Az ünnepélyt a növendékek által szépen előadott hazafias ének nyitotta meg, Lamács Lujza tanítónő vezetésével. Elismerés illeti a kisasszonyt, hogy noha az eneket csak mint kisegítő tanerő tanítja, ily szép eredményt tudott felmutatni: mindenestre lelkiismeretes munkálkodásra és odaadó szorgalomra enged következtetni. Az éljenzéssel fogadtattott ezen bevezető ének után Kövér, majd Dömök Erzsébet igazgatók tették meg jelentéseiket a lefolyt tanévről. Mindkét igazgató szép beszédekben emlékezett meg a múlt év eseményeiről, érdekesen vázolta a lefolyt tanévnek történetét és megemlékezvén az iskola beléletében ez év alatt lefolyt fontosabb eseményekről. Ezen igazgatói jelentések után Havas E. növendék mondott egy igazán meghatározó, szép bucsu-beszédet, melynek végsőrait azonban maga sem fejezhette be teljesen, mert könyei elfojtották hangját és csak szép arca mutatta tényleg, mennyire fáj neki az elválás szeretett tanítványaitól, kedves társaitól. E szépen és kedvesen előadott bucsuzó után Gáspár János gondnoksági elnök tartalmas záró-beszéde következett. Mindenki, ki magyar kulturánk iránt ha a legkisebb mérvben is érdeklődik, a legnagyobb megelégedéssel fogadhatta a gondnoksági elnöknek ezen szépen kidolgozott beszédét, melynek végeztével az egész közönség zugó, hosszantartó éljenzésekben tört ki. Méltó befejezésül az ünnepélynek következett most egy szépen előadott ének-szám után a jutalmak kiosztása. Gyönyörűség volt látni a sok szép örvendő gyermekarcot, amint a szebbnél szebb jutalomkönyv birtokában sietett vissza helyére, hogy mohón megnézhesse, mi sok szépet és jót tartalmaz a tündöklő külsejű jutalom. A IV. osztály több kiváló tanítványa ezenkívül még pénzbeli jutalomban is részesült. Végül megemlítjük még, hogy ez alkalommal osztották ki a kiváló szorgalmat tanusított iparos tanoncok között is a jól megérdemelt jutalmakat, melyek szintén értékes könyvekből állottak. Az ünnepély végeztével a növendékek szép páros rendekben a szomszédos sétaterre vonultak ki, hol nemsokára vidám zenehang mellett ropták a csárdást és még este 10 órakor is vidám zajtól visszhangzott a különben rendesen nagyon is sötét és elhagyatott sétaterünk.

— Nyilvános vizsgálatok és ünnepélyek rendje a nagyenyedi ev. ref. Bethlen-főiskolában az 1895—96. év végén.

A) A theologiai akadémia vizsgalatai: 1896. június 17. d. e. 8—10-ig Keresztény Erkölcs-tan III. VI. o. Dr. Bartók György. 10—12-ig Dogmatörténet III. IV. o. Jancsó Sándor, d. u. 3—5-ig Homiletika I. II. o. Szilágyi Farkas. 5—7-ig Liturgia III. IV. o. Szilágyi Farkas. 18. d. e. 8—10-ig Egyházjogtan III. IV. o. Jancsó Sándor. 10—12-ig Ó-szövetség Biblika III. IV. o. Szécsi Ferencz, d. u. 3—6-ig Uj- és ó-szöv. exegesis II. III. IV. Szécsi Ferencz. 19. d. e. 8—11-ig Vallás-bölcsészet és bölcsészlet-történet I. II. o. Dr. Bartók György, d. u. 3—5-ig Oktatási módszertan I. II. o. Nagy Lajos. 20. d. e. 9—11-ig Ujkori egyháztörténet I. II. o. Jancsó Sándor, d. u. 3—6-ig Héber nyelvtan és pályázat I. o. Szécsi Ferencz. Uj-szövetség hellen nyelv. I. Jancsó Sándor. 22. d. e. 9—11-ig Ó-szöv. irodalomtörténet I. II. o. Szécsi Ferencz. A vizsgálatok a III. IV. éves theologusok tantermében folynak le. — B) A gimnázium vizsgalatai. (Az illető osztály tantermében.) Junius 15-én d. e. 7—11-ig I. oszt. földrajz, mennyiségtan, geometria. 18. d. e. 7—11-ig I. o. vallás, magyar, latin. 16. d. e. 7—11-ig II. o. vallás, magyar, latin. 18. d. e. 7—11-ig II. o. földrajz, mennyiségtan, geometria. 19. d. e. 7—11-ig III. o. vallás, német, történelem. 20. d. e. 7—11-ig III. o. földrajz, mennyiségtan, geometria. 23. d. e. 7—10-ig III. o. magyar, latin. 17. d. e. 7—11-ig IV. o. magyar, latin. német. 20. d. u. 3—6-ig IV. o. mennyiségtan, geometria. 22. d. e. 7—11-ig IV. o. vallás, történelem, természetrajz. 17. d. e. 7—11-ig V. o. német, természetrajz, mennyiségtan. 20. d. e. 7—11-ig V. o. vallás, magyar, történelem. 22. d. u. 3—6-ig V. o. latin, görög. 16. d. u. 3—6-ig VI. o. vallás, magyar, történelem. 19. d. e. 7—11-ig VI. o. német, természetrajz, mennyiségtan. 22. d. e. 8—11-ig VI. o. latin, görög. 15. d. u. 3—6-ig VII. o. bölcsészet, természettan, mennyiségtan. 19. d. u. 3—6-ig VII. o. vallás, latin, görög. 23. d. e. 7—11-ig VII. o. történelem, német, magyar. (A VIII. osztály vizsgalatai mindenik tárgyból, lejártak május hó 11—12-én.) Torna-vizsgálat a tornakertben június 14-én délután 4 órakor. Rendkívüli tárgyakból (francia, gyorsírás) a rajzteremben június 17-én d. u. 3—5 óráig. Magánvizsgálat június 26-án d. u. 3—6 óráig. Szóbeli érettségvizsgálat június 29—30-án. C) A tanítóképző vizsgalatai. Május 17. d. u. 4—5-ig testgyakorlat és tornatanítás I—IV. o. Junius 13. d. e. 7—11-ig lélektan, módszertan, neveléstan I—III. o. 15. d. e. 7—11-ig vallás, anthropológia, egészségtan I—III. o. 16. d. e. 7—11-ig Gazdaságtan, fizika. I—III. o. 17. d. e. 8—11-ig Zene I—III. o. 18. d. e. 7—11-ig ének és zeneelmélet I—III. o. 19. d. e. 7—11-ig földrajz, természetrajz. I—III. o. 20. d. e. 7—11-ig történelem, alkotmánytan II. és III. o. 22. d. e. 7—11-ig mennyiségtan I—III. o. 23. d. e. 7—11-ig magyar nyelv és irodalom I—III. o. A IV. osztály évről vizsgalatai május 13—14. és 17. napjain folytak le. A szóbeli tanítóképesítő vizsgálatok június 26—27. napjain fognak megtartatni. D) A gyakorló és elemi iskola vizsgalatai. Május 17. d. u. 3—4-ig testgyakorlat. Junius 15. d. u. 4—1/27-ig a gyakorló iskola vizsg. a díszteremben. 16. d. u. 3—6-ig a II-ik elemi oszt. 17. d. u. 3—1/27-ig a III-ik elemi oszt. 18. d. u. 3—1/27.

a IV-ik elemi oszt. E) Nyilvános ünnepélyek. Junius 24-én d. u. 4 órakor az iskolai év ünnepélyes bezárása a nagyteremben. E napon d. u. 2 órán kezdve az intézet összes gyűjteményei megnyílnak a látogatóknak.

— **Érdekes tornavizsgálat.** A Bethlen-kollégium főgimnáziumának évről tornavizsgálata f. hó 14-én, vasárnap d. u. 4 órakor a kollégium mellett lévő torna-kertben lesz. A vizsgálat érdekes programja ez: 1. Szózat. Énekli az ifjuság. 2. Rend- és egyszerű szabadgyakorlat. (I—IV. o.) 3. Rend- és összetett szabadgyakorlat. (V—VII. o.) 4. Katonai rendgyakorlat, bemutatják az orsz. torna-versenyen kitüntetéssel résztvevő tanulókat. 5. Buzogány-gyakorlat. 6. Szer-gyakorlat lovon, gyűrűhintán, nyújtón és korlátan. 7. Versenyek: rud-mászás (I. II. o.); futás (III—IV. o.); magas ugrás (V. o.); távol ugrás (VI—VII. o.). 8. Minta-csapat verseny-nyújtón (V—VII. o.). 9. Játékok: hátulsó pár előre, harmadikat elűtő, magyar méta, nyolczas kótya. 10. Díjak kiosztása. 11. Himnusz. Énekli az ifjuság. 12. Elvonulás oszlopban. A torna-vizsgálaton szülőket, tanügy-barátokat és érdeklődőket szívesen látnak.

— **Kedvezményes jegyek a kiállításra.** A magyar királyi államvasutak a kiállítás alkalmából a VIII-tól XIV-ik vonalszakaszba eső összes állomásai személypénztárainál, ugy a városi menetjegy-irodáknak rendkívül kedvezményes áru menettérti, 14 napig érvényes „Milleanniumi“ jegyfűzeteket árusít. Ezen jegyfűzetek tartalma a XIV. vonalszakaszban: 1. egy személyvonatra érvényes menettérti uti jegy, 2. egy kiállítási, 3. egy „Ós-Budavári“ belépő-jegy. 4. egy ebéd-szelvény, mely a kiállítás, nemkülönben Ós-Budavára területén, valamint a főváros legtöbb elsőrangú vendéglőjében készpénz fizetés helyett elfogadtatik. Amennyiben ezen ebéd-szelvények bármely okból igénybe nem vétetnek, a II. oszt. B. szelvény 90 krért, a III. C. szelvény pedig 70 krért — ugy a kiindulási állomás, valamint Budapestén Gizella-tér 4. sz. a központi pénztárnál — visszaváltatnak. 5. egy 1000 koronáról szóló baleset elleni biztosító bárca, 6. egy díszes fővárosi utmutató. Ezeket kivül még egy-egy utalvány van benne melynek ellenében a „Feszty-féle körkép“, Munkácsy festménye „Ecce Homo“, „Párisi mulató“, „Godard-féle Ballon Captif“, „Ál-latkert“, „Oculoskop“ stb. látványosság tetemesen mérsékelt áru belépti díj mellett megtekinthetők. Ily jegyfűzetek árai a következők: Budapestről VIII. vonalszakasz menettérti jegyfűzet ára ebéd-szelvény nélkül II. osztály 6 frt 20 kr, ebéd-szelvény mellett 7 frt 10 kr. III. oszt. ebéd-szelvény nélkül 4 frt, ebéd szelvény mellett 4 frt 70 kr. IX. vonalszakasz ebéd-szelvény nélkül II. oszt. 7 frt 20 kr, ebéd-szelvény mellett 8 frt 10 kr, III. oszt. ebéd-szelvény nélkül 4 frt 50 kr, ebéd-szelvény mellett 5 frt 20 kr. X. vonalsz. ebéd-szelvény nélkül II. oszt. 7 frt 70 kr, ebéd-szelvény mellett 8 frt 60 kr. III. oszt. ebéd-szelvény nélkül 5 frt, ebéd-szelvény mellett 5 frt 70 kr. XI. vonalsz. ebéd-szelvény nélkül II. oszt. 8 frt 20 kr, ebéd-szelvény mellett 9 frt 10 kr. III. oszt. ebéd-szelvény nélkül 5 frt 50 kr, ebéd-szelvény mellett 6 frt 20 kr. XII. vonalsz. ebéd-szelvény nélkül II. oszt. 9 frt 30 kr, ebéd-szelvény mellett 10 frt 20 kr. III. oszt. ebéd-szelvény nélkül 6 frt, ebéd-szelvény mellett 6 frt 70 kr. XIII. vonalsz. ebéd-szel-

vény nélkül II. oszt. 10 frt 30 kr. ebédszelvény mellett 11 frt 20 kr. III. oszt. ebédszelvény nélkül 6 frt 50 kr. ebédszelvény mellett 7 frt 20 kr. XIV. vonalsz. ebédszelvény nélkül II. oszt. 11 frt 80 kr. ebédszelvény mellett 12 frt 70 kr. III. oszt. ebédszelvény nélkül 8 frt. ebédszelvény mellett 8 frt 70 kr. Gyorsvonatra a rendes különbözet utánfizetendő, miről az állomási pénztáraknál pótgjegy váltandó.

— **Szenzációzás bűnpört** tárgyalnak most New-Portban, Amerikában. Egy Scott Jackson nevű embert vádolnak, hogy hallatlan kegyetlenséggel gyilkolta meg Bryan Marit, akibe szerelmes volt. A gyilkossági pört már hetek óta tárgyalják és a gyilkos védője Crawford mindent elkövet, hogy védenet megmentse. Nem rég három nővért idéztetett meg, akik Jackson alibije mellett tanuskodtak. Az államügyész kifogást tett a nővérek szavahihetősége ellen, ami a védőt nagy dühbe hozta. Az ügyész czélzásokat tett a tanuskodó hölgyek kétes erkölcesei, mire a védő elő akarta ráutáni revolverét, de a következő pillanatban hat törvényszéki szolga termett mellette és így semmi baj nem történt. A garázda ügyvédet a bíróság nyomban 25 dollár pénzbírságra ítélte.

Meteorologiai jelentés június 10-től jun. 13-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő- sége	Borulat	Csapadék	Hő max. min.
7	—	—	—	—	—	—	
10	2	—	—	—	—	—	+25.0 +15.5
	9	57.5	+19.3	NW ₁	4 ●	11.8	
	7	57.2	+17.1	—	10 ●	1.2	
11	2	58.2	+25.7	W ₃	4	—	+27.5 +11.5
	9	59.9	+16.1	N ₁	0	—	
	7	60.8	+17.3	S ₁	6 ▲	12.2	
12	2	60.0	+17.4	NE ₂	7 ●	1.3	+24.9 +11.8
	9	60.2	+14.6	—	0	—	
	7	58.9	+16.7	SE ₂	7	—	
13	2	—	—	—	—	—	
	9	—	—	—	—	—	

Kilátás: Borus, esőre hajló idő hősökkenéssel.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N — észak, S — dél, E — kelet, W — nyugat. Szél erőssége — 1—10 íz. Borulat foka — 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● — eső, * — hó, ▲ — jég, Δ — dara.

Apróságok.

A hiúség.

Az asszony meghalt; az özvegyen maradt férj busul. Barátai szórakoztatják:
— Gyere vacsorálni.
— Nem, nem megyek.
— Szép színésznőkkel leszünk.
— Oh, nem vacsorálok már színésznőkkel amióta meghalt a szegény feleségem.

Lehetetlen.

— Felek kisasszony, hogy szerelni esküjét el fogja feledni.
— Ez teljes lehetetlen, minden ily esetben göcsöt szoktam kötni a zsebkendőmre.

Diák-vizsgálaton.

Tanár: Beszéljen valamit a testek kiterjedéséről... Nos, mit kell tennünk, hogy a testek kiterjedjenek?

Diák (nagy drukkolás után): Föl kell őket fujni.

Galantéria.

Kisasszony: Jaj de fázik a lábam!
Fiatalember: Megengedi talán Nagysád, hogy lábaihoz tegyem szívemet?

Baka-jutalom.

Kapitány: Infanteriszt Kovács, magát most nyilvánosan megdicsérem, amiért okosan vezette a főpatrolt. Ha háboru volna, most érdemjelet kapott volna.

Baka: Hát így mit kapok kapitány ur?
Kapitány: Három napi egyes áristomot kapsz, te bundás, mert szólni mertél a glédában.

Közgazdaság.

Hogyan jutunk ingyen gyümölcsfákhoz?

Annak, hogy nem tenyészünk elég gyümölcsfát, az a legfőbb oka, hogy a gazdának a fát pénzen kell venni. Ezért elmondom, hogy miképpen juthat a gazda ingyen gyümölcsfákhoz.

Az elfogyasztott gyümölcsnek magjait ne dobáljuk el, hanem gyűjtjük össze, száraz, fagymentes, szellős helyen tartjuk és őszkor, vagy ha akkor nem érünk rá, tavaszkor vessük el. Nyáron is vethetünk el gyümölcsmagokat. A eseresznye, meggy, barack, szilva magját legjobb az elhasználás után azonnal elvetni.

A ház körül, vagy a gyümölcsösben védett helyen, ahová telen a nyulak, nyáron pedig a baromfiak nem férhetnek, kihásitunk egy darabka földet. Azt jó mélyen és apróra megassuk, oly széles ágyakra fölsozjuk, hogy az ágy közepét az oldalokról elérhessük. Egy, két vagy három centiméter mély, egyenes árkokat húzunk az ágyakon, kisebb magoknak sekélyebbeket, nagyobbaknak mélyebbeket és azokba szemenkint, a kis magokat sürűbben, a nagyobbakat ritkábban elvetjük. Erre az árkokat a kiemelt földdel betemetjük és tölre egy kevés száraz levéllel betakarjuk. Hogy tudhassuk, melyik ágyban minek a magja van elvetve, az ágyak fejénél egy darab léczet szurunk le és czeruzával vagy fekete tintával ráírjuk, hogy milyen mag van az ágyban és mikor vetettük el.

Egy esztendőre rá már kis ficskákban gyönyörködhetünk, melyeket azután kiszedünk, gyökerüket, különösen a legvastagabb, az úgynevezett karógyökeret, hogy a gyökérzet erősödjék, kerti ollóval visszametszük és új ágyakba, de egymástól oly távolságra, hogy minden ficskának elég helye legyen terjeszkedni, oly mélyre átültetjük, ahogy a nagyágyban voltak.

A megeledt ficskákat egy esztendőre be lehet ojtani és utána, ha már eléggé megerősödtek, ha már az igazi fák számába mennek, állandó helyeikre el lehet ültetni.

Vannak magok, melyek kikelve azt a gyümölcsöt adják, amelyből lettek. Ilyenek: a hosszú szemű vagy besztercezi szilva, dió, barack. Ezeket nem szükséges beojtani. Dió- és barack-fák azt szeretik, ha a kikelés esztendejében rendes helyükre kerülnek, sőt még jobban, ha helyökből ki sem halygatjuk.

A gyümölcsfák ágyait a gyomtól tisztán kell tartani, olykor megkapálni, szárazságban megöntözni; hasonlóan ügyelni kell arra is, hogy a ficskákat a hernyók el ne lepjék.

Zádor Gyula.

A rézgálicznak hatása a szőlőre.

A német orvosi hetilapban dr. Koberth érdekes közleményeket hoz. Kiemeli ugyanis, hogy a réznek már legkisebb mennyisége elegendő arra, hogy a peronoszporának a kifejlődését meggátolja. De a rézgálicznak nemcsak az a hatása van, hogy a peronoszporának a kifejlődését meggátolja, hanem még az is, hogy a szőlőtermésre is előnyösen hat, amennyiben sokkal több szőlő terem akkor, hogyha permetezzük a szőlőt rézgálicczal, mint ha nem tesszük. A rézgálicczal permetezett szőlő levele nem hull le sokáig, holott a nem permetezetté 2—3 héttel előbb lehull. Cönningheimben, Würtembergben felváltva permetezték szőlőiket és azt tapasztalták, hogy a permetezett szőlőnél az érés 14 nappal előbb következett be. Dr. Koberth ezen oknál fogva kiemeli, hogy a meszes rézgálicz-oldatnak a hatása nemcsak a peronoszporának a kifejlődését gátolja, hanem izgató hatása is van a növényzet összes szervezetére. Koberth tanár még arra is figyelmessé tesz, hogy igen sok növény rendszeresen rezet tartalmaz, így pl. a trifolium pannonicum hamujában 3 százalék, a polygonum aviculosa hamujában 3—4 százalék rezet tartalmaznak. Gabonafélékben, banánokban, a kávéfában, spinátban rendszeresen található réz. A szőlőt is eredetileg szintén rezet fölvevő növény.

Hogyan kell a kocsisnak hajtani?

Angolországban kocsis-iskolák vannak, ahol a kocsisok tanfolyamokat kénytelenek végig hallgatni és csak az ott nyert bizonyítvány elnyerése után szerezhetnek alkalmazást. Ennek tulajdoniható azután, hogy nincsen párjuk az angol kocsisoknak, akik úgy hajtának, hogy öröm nézni. Leginkább Londonban lehet ezt látni, ahol körülbelül 30.000 cab-kocsis produkálja ügyességét, amely a kontinentális embert bámulatra ragadja, mert Londonban a sebes hajtás meg van engedve. Foglalkozunk ezuttal azzal a kérdéssel, hogy hogyan kell a kocsisnak a bakon ülni és hogyan kell a gyeplőt kezében tartani. A kocsis lehetőleg egyenesen üljön a bakon, a nélkül, hogy ez az ülés merev lenne. Karjait ne nyujtsa ki, hanem könnyedén csipőhöz támassza. Semminek se szabad mozogni az ő tagjai közül, csakis a csuklóknak, amelyeket meghuz vagy megtágit csavarszerűleg a szerint, amint a viszonyok megkövetelik. Óvakodjék a kocsis attól, hogy kemény legyen az ökle, mert a legjobban behajtott lovakat is ezzel rövid idő alatt elrontja. A gyeplőszárat mindkét kezében kell tartani, bal kézben a bal, jobb kézben a jobb gyeplőszárat. Ugyancsak a jobb kézben az ostort is, amit legczélszerűbb függőlegesen tartani. A könnyököt azért kell könnyedén a csipőhöz támasztani, hogy a kezesuklóknak csavarszerű mozgása könnyedén mehessen végbe. Egy jó kocsis rövid idő alatt képes lovat megszoktatni arra, hogy hozzá alkalmazkodjanak a leggyengébb kézmozdulatokhoz is. —y.—

Piaczi árak.

Nagy-Enyed, 1896. június 11.

Buza legjobb	100 kilogramm	7.50
" közészerű	" "	7.—
Kétszeres legjobb	" "	7.—
" közészerű	" "	6.50
Rozs legjobb	" "	5.50
" közészerű	" "	5.—
Zab legjobb	100 kilogramm	5.50
" közészerű	" "	5.50
Kukorleza (tengeri)	" "	5.—
Burgonya	" "	2.—

Széna legjobb	egy szekér	5.50—5.50
Szalma legjobb	"	2.—
Bikkfa 1 köbm. keresztirányú nélkül, 1 m. hosszú	"	3.50
Cserfa 1 "	"	3.20
Tülgya 1 "	"	3.50
Faszén kemény	egy hektoliter	1.70
Marhahús	1 kilogramm	—36
Sertéshús	"	—44
Szalonna	"	64—76
Disznózsír	"	—90
Vöröshagyma	"	—10
Fokhagyma	"	—10

Csarnok.

Testgyakorlat és párbaj.

— Dumas egy levele. —

Kedves báró! Azt kérde folem, olvastam-e az ön cikkeit a Gil Blasban a sportról és a sportsmanekről, s aztán mit gondolok felölök. Talán föl akarja használni válaszómat könyvében? Ám lássa, engem a dolog nem bánt, inkább az ön olvasóit, mert ez ügyekben nem vagyok nagyon illetékes. Mint érdeklődőt, az ön iratai annál jobban vonzottak. Különben is nekem mindaz szenvedélyem volt, ami a testgyakorlatokra, az ügyesség, az elegáncia, a férfiszépség kifejlésére vonatkozik, sőt még maig szenvedélyem. Azt sem lehet tagadni, hogy az életrevalóság, az ügyesség, az elegáncia, a férfiszépség a legnagyobb hatással van a nőkre, ami a kérdés megfontolásánál nagy súlyjal bír.

A huszonöt éves szép fiu, ki délezenen megüli a lovat, azzal merészen átugratva tuskón-bokron keresztül, a nő képzetére, érzelmeire és szívére egészen más hatást tesz, mint az ugyane korbéli könyvmoly, kit csak azért hívnak elő, hogy megvigasztalja a nőt, midőn őt az első elhagyá. A természet akarja ezt így. A Romeo, ki nyakát szegi, hogy láthassa Juliáját az erkelyen, jobban föllekésiti azt, mint ha az ajtón át jönne és hogy ha Hercules nem tudna mást, mint fenni Amphale lábainál, bizonyára csakhamar kilökték volna. Mig a világ áll, a nők mindig szeretni fogják az erőteljes, bátor férfiakat; a gyöngéket és vékony dongájukat csak akkor fogadják el, ha az előbbiek nincsenek. A férfiak ragadjanak tehát meg minden eszköz, hogy mindinkább tetsszenek a nőknek. Szép gyermekeik lesznek és ha megszólal a harci riadó, lóra pattannak, hogy kellemmel haljanak meg a hazáért.

Ami engem illet, ha izlésemet követhettem volna, ha nem egyedül is, de bizonyára sokat foglalkoztam volna a lovakkal, kutyákkal, a vivással, vadászattal, s kivált testgyakorlással. Az izomerő sokáig képezte ambícióim tárgyát és sokra is vihettém volna, mert e részben a természet nem volt hozzám mostoha. A sors, vagy hogy az igazabb szót használjam: a szerencse másként határozott, s én a félúton állottam meg. Meg kellett elégednem a platói athlétavágygyal. Egyébként a küzdelem e szeretete elkövetett szobámig, bátorított, sőt tán határozott, hogy azt a pályát válasszam, a melyet választottam. Innen származhatott az a vakmerőség, melyet sokszor szememre vetettek, s melylyel én még nem vádolom magamat. A közönség nagyon durva ellenfél, melyet nem könnyű lefegyverezni, de melynek legyőzése úgy gyönyörűség, ha érzi az ember, hogy igaza van, s ekkor a közönség nagyon szeretetreméltó. Kétségkívül ez ingerelt engem. Abban a kevés szabad időmben, melyet pályám engedett, valamint a pályám előtti hosszú szabad időmben (én ugyanis huszonkét-huszonhárom éves koromban alig voltam egyéb henyélőnél) sokat foglalkoztam az

alvással, lovaglással, gimnasztikálással, sőt ma is értek egyikhez-másikhoz.

*

Ön tehát nem pihen soha? — kérde egykor atyámat egyik barátja. Megegyeztünk fiammal, — felelte ő — én dolgozom, ő pihen. Midőn atyám belefáradt az írásba, vivtünk, vagy elmentünk vadászni. Atyám kitűnő vadász volt és annak sok tanúságot adta. Ő nagyapámtól nagy testi erőt örökölt, melynek első tanujelét 14—15 éves koromban tapasztaltam. Egy vasárnap színházban voltunk. Midőn az előadásnak vége volt, az eső csak úgy zuhogott. A boulevardra mentünk, ahol csak egy bérkocsi állott. Atyám megmondotta lakásának címét a kocsisnak, ki kezét a kocsi ajtajának kilincsére tette, így szólt: „Ily időben nem mozdulok öt frankon alul.“ — „Nem akarsz menni? — „Nem!“ — „Egy, kettő, három!“ A kocsis nem mozdult. Atyám erre megragadta, a földre vetette, azután fölemelte a levegőbe, és a kocsi bakjára dobva, kiáltá: „És most lódulj előre!“ És a kocsiba ülve, így szólt hozzám: „Jegyezd meg, így kell bánni a makacszkodó kocsisokkal.“

*

Mindig eszembe jut apám e bánásmódja, de soha sem éltem vele. Nem mintha a kocsisok most udvariasabbak volnának, hanem mert nem kínálkozott rá alkalom. Be kell ismernem, hogy atyám nem kereste az alkalmat testi erejének fitogtatására, de ha kínálkozott, megragadta. Fölteitem magamban, hogy gyakorolom magamat, hogy egykor szintén olyan erős legyek, mint atyám volt. Említettem már, hogy atyám a testi erőt nagyapámtól, Dumas tábornoktól örökölte, ki korának legerősebb férfiai közé tartozott. Ime, egy eset róla. A tábornok akkortájtban 22 éves lehetett. Egy este nagy pongyolában volt a színházban egy kreolnó páholyában, a kit akkor sokat emlegettek. Atyám a páholy hátuljában ült, midőn belépett egy katona. Ő a kreolnó mellett foglalt helyet és társalgást kezdett vele, melyet azzal végzett, hogy megkérte a nőt, menjen el vele. — Köszönöm, uram, — felelte ez, — de nem vagyok egyedül. — S kivel van ön? — Amaz urral. És megnevezte nagyatyámat. — Ah, bocsánat! — felelte a fiatal ember — én az urat az ön inasának néztem. Amint e szavakat kimondá, nagyatyám megragadta őt és a páholyból kidobta a színház földszintjébe.

A tábornoknak meg volt saját lovaglási módja. Mikor egy gimnasztikai kapu alatt vágatott el, hirtelen megkapta két kezével a holtzatról lefüggő két vasgyűrűt, fölemelkedett, s lovát is magával emelte. Tyresztben meg, a brizoni hídnál, véletlenül husz emberből álló osztrák előőrs kezébe esett. Lová kantárszárát foga közé vette, mindkét kezébe feikapta pisztolyait, azokkal két embert lelőtt, azután eldobva a pisztolyokat, kihuzta kardját és kivágta magát. Csak pisztolyait sajnálta, amelyek helyett aztán a hadügyminiszter ujakat adott neki. — Máskor Egyiptomban, midőn reája tört az ellenség, kiugrott az ágyból, csak nadrágját kapta fel, aztán felkapott a nyereg nélküli lóra, lovagolt a mecsetbe, ahova az ellenség bemenekült és teljes diadalt aratva, lova térdre bukva állapodott meg a mecsetben levő nagy siremlék előtt, és ő a lovon mozdulatlanul ült, akár a győzelem és igazság szobra.

*

Apámnak kedve telt a legendák elbeszélésében s ezek közt nőttem én fel. Ez magyarázza meg egyrészt, miért foglalkoztam jókor oly szenvedélylyel a testgyakorlatokkal, melyek a világiak nevelésének fő részét képezik. Rendes látogatója voltam a vivótermeknek. Alig voltam tizenégy éves, mikor már vivni tanultam Grisiernél a vivótörrel. Híres volt ez a Grisiér párbaj-leckéiről is. Ma már a párbaj is a kor kívánalmához és ügyességeihez képest formálódott. Tegnap még szerették egymást az emberek, holnap gyűlölik, holnapután párbajt vívnak. Kilencz órakor egy csepp vér serken fel valamelyik karjukon, tizenegyre reggeliznek: a becsület, s vele az élet mentve van. Ez a megoldás mintegy előre ki van csinálva, mint a házasság a vigjátékok végén. Ki sem törődik vele. A haladás e téren összesen abban áll, hogy a kard-párbajt, mely vérrel járt, fölváltotta az ártatlan pisztoly-párbaj. Az ellenfelek négy, vagy hat golyót váltanak, melyeknek egyike sem talál, a becsület helyre van állítva, az életben pedig nem történik a legesekélyebb kár. S ez jól van így, mert e réven fogják belátni egykor, hogy a becsületnek semmi köze ezekhez az indulatokhoz, melyek a szószekeken, vagy a sajtóban időnként kitérnek. Megjegyezhetem egyúttal, hogy az ujmódi párbaj épen jókor érkezett meg arra a célra, hogy a törvényhozókat kimentse a zavarból, melybe miatta jutottak, miután néha ők is kényszerítve vannak arra, hogy a pisztolyt kezükbe vegyék. Ha a párbajt meg akarnák szüntetni, ezt a törvényt kellene hozni: „A párbaj meg van engedve, de ha a párbajzók egyike el nem esett, vagy súlyos sebet nem kapott, mindkét párbajzó tizezer frank bírságot fizet, vagy két évre becsukatik.“ Jól alkalmazva ez a törvény megtenné hatását s megszüntetné a legénykedő párbajokat. Az igazi párbaj nézetem szerint nem szüntethető meg. A gyűlölet épen oly kielégítő részét képezi az embernek, mint a szeretet, s vannak esetek mikor elengedhetetlenül szükséges, hogy valaki megölje felebarátját, vagy megölessék általa. A két ellenfél kardjának első összecsapásában sokkal gyönyörteljesebb élvezet van, mint két szerelmes első ölekezésében.

*

Én sohasem ismertem a törvényes gyilkosság e gyönyöreit, valamint amaz irodalmi párbajokét sem, melyeket egy villásreggeli rendbe hoz. Az is igaz azonban, hogy főként néhány év óta a tettek és a szavak elveszítették régi jelentőségüket. Ami hajdan egy tisztességes embert tűzbe hozott volna, az ma hidegen hagyja, anélkül, hogy a gyávaság híretől kellene félnie. Bizonyos tényekkel s bizonyos egyénekek szemben a tisztességes emberek egész raktárt gyűjtöttek a megvetésből, melybe szükség esetén bátran nyulhatnak, anélkül, hogy kifogyásáért kellene tartani. Ezt a haladást a politikának köszönhetjük. Azoknak az embereknek, kiket csak ma reggel elöttünk neveztek gazoknak, hitványoknak, éretlen csalóknak, épp oly nyugodtan nyujtjuk még ma kezünket, mint ha semmi sem történt volna. Ezek az emberek is egészen jól érzik magukat, gyakran nem is tudják, mit beszélnek róluk. Ha az e fajta emberek a rajtok esett sérelmet komolyan vennék, a párbajoknak nem szakadna vége, ekkor jóformán párbajjal kellene kezdeni a napot, holott a párbaj lassankint veszíti becsét. Addig is hát, míg elérkeznek az az idő, hogy nagyon szeretjük egymást, ami nemsokára okvetlen bekövetkezik, okosabb, ha a párbaj helyét

a botozás váltja föl. Furesa dolgot érnek még meg a mai szülöttek.

Hogy van ön, kedves báró? Üdvözlöm önt kvartban, terezenben, s maradok kézszerítással az ön Dumas-ja.

Szerkesztői üzenetek.

Julius S. Nagy-Enyed. Hogy milyen vers érdemes a nyomdafiészekre, utalunk Szabó Jenő mai számunkban megjelent költeményére, — ha ilyet reprodukál, mindig szívesen fogunk tért nyitni, addig pedig... a papírkosárnak is kell töltelek!

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyeden

Goldberger Samu

sütő-üzletében Nagy-Enyeden naponta friss fehér kenyér és vajás sütemény kapható.

Ugyanitt

egy tanuló

azonnal felvétetik.

725 5-5

Üzleti állványok

és berendezések jutányos áron eladók.

Értekezhetni: Czell Antal urnál Felvinczen.

735 3-3

Schicht-téle szin-szappan

Törvényszékiileg belajstromozott védjegy:

Igen jól van szárítva, kitűnően tisztító, igen takarékos a használatban, kezeség mellett tiszta és ártalmatlan a fehérnemű és kéznek, egyáltalában a legjobb, ami a szin-szappanból van.

Senki sem bánja meg a kísérletet.

Kapható Nagy-Enyeden: Ifj. Lázár Károlynál.

701 11-20

A zsalathnai kénkovand ipar r. t.

Brassói kén-sav- és műtrágyagyára

ajánl: mindennemű száraz és könnyen szórható **szuper-foszfátot, répa-, szőlő- és árpátrágyát, Thomas-salaklisztet, chilisalétromot, kén-savas ammoniákat** és minden egyéb műtrágyát szavatolt beltartalommal.

Fővilágosításokkal és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál a gyárvezetőség Brassón, valamint

a központi iroda

BUDAPEST, IV., Bécsi-utca 5. szám.

720 4-10

„Zacherlin” hatása bámulatos! Ugyöl mint egyetlen más

szere sem, mindennemű rovarokat — poloskákat, bolhákat, konyhabogarakat, molyokat, svábbogarakat, stb. — s ezért, mint a maga nemében a világon páratlan szer, híressé és keresetté lett. Ismertető jelei: 1. a lepecsételt üveg. 2. a „Zacherl” név.

672. 6-10

Kapható a következő czégeknel:

Nagy-Enyeden: Bisztricsány Lajos.	Gyulafehérvárt: Fingerhut Jakab.	Gy.-Fehérvárt: Szentgyörgy Mór.	Balászfalván: Schieszl Károly.
„ Cirner J. József.	„ Fröhlich Gyula.	Abrudbányán: Holnay Árpád.	Maros-Ujvárt: Simon Pál.
„ Winkler János.	„ Jakabfy Albert.	„ Molnár Árpád.	„ Virág Tamás.
	„ Nagy József.		